

Milano Office EcoCom Affairs
PAGONA LARDA
11/09/2026 15:45
DIGITALLY SIGNED

ΑΔΙΑΒΑΘΜΗΤΟ
ΚΑΝΟΝΙΚΟ

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗ ΡΩΜΗ
Γραφείο Οικονομικών & Εμπορικών Υποθέσεων
ΜΙΛΑΝΟ

Μιλάνο, 10 Σεπτεμβρίου 2026
Α.Π.Φ. 2510 /ΑΣ 811

ΠΡΟΣ: Υπουργείο εξωτερικών
- Β3 Δ/νση

ΚΟΙΝ: - Διπλ. Γραφείο κ. Πρωθυπουργού
Υπουργείο Εξωτερικών
- Διπλ. Γραφείο κ. Υπουργού
- Διπλ. Γραφείο κας Υφυπουργού κας Α. Παπαδοπούλου
- Διπλ. Γραφείο Υφυπουργού κ. Χ. Θεοχάρης
- Γραφείο κ. Γεν. Γραμματέα
- Γραφείο κ. Γεν. Γραμματέα ΔΟΣ & Εξωστρέφειας
- Α', Β' & Γ' Γεν. Δ/σεις
- Α1, Β1, Β2 & Γ2 Δ/σεις
- ΠΙΝΑΚΑ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ (μέσω ημών)

Ε.Δ.: -Πρεσβεία Ρώμης (μέσω ΥΠΕΞ)
-Γραφείο ΟΕΥ Ρώμης (μέσω ΥΠΕΞ)

ΘΕΜΑ: SMART CITY INDEX: Ο Δείκτης Έξυπνων Πόλεων στην Ιταλία – Η θέση του Μιλάνου και οι νέες παράμετροι της αστικής ανταγωνιστικότητας και ποιότητας ζωής

Στο πλαίσιο της παρακολούθησης των οικονομικών και κοινωνικών εξελίξεων στη Βόρεια Ιταλία, παρουσιάζεται κατωτέρω ενημέρωση σχετικά με τα βασικά συμπεράσματα πρόσφατης μελέτης για την αστική ανταγωνιστικότητα και την ποιότητα ζωής στις ιταλικές πόλεις.

Η μελέτη, με τίτλο «Πού και γιατί ζούμε καλύτερα στην Ιταλία;», εκπονήθηκε από το Ερευνητικό Κέντρο Διάδοσης του Rome Business School και εισάγει τον **Δείκτη Έξυπνων Πόλεων (Smart City Index)**, ο οποίος συγκρίνει είκοσι ιταλικές περιφερειακές πρωτεύουσες, καθώς και τις κυριότερες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες. Η αξιολόγηση πραγματοποιείται βάσει έξι διαστάσεων ισοδύναμης βαρύτητας: οικονομία, διακυβέρνηση, κινητικότητα, περιβάλλον, ανθρώπινο κεφάλαιο και συνθήκες διαβίωσης. Οι σχετικοί δείκτες βασίζονται σε στοιχεία της Eurostat και του ΟΟΣΑ, κανονικοποιημένα σε κλίμακα 0-100.

1. Η θέση του Μιλάνου: οικονομική υπεροχή, αλλά υστέρηση στην ποιότητα ζωής

Το **Μιλάνο** διατηρεί τον ρόλο του ως κύρια οικονομική μηχανή της Ιταλίας, παρουσιάζοντας συνολικό ΑΕΠ άνω των 228 δις. ευρώ, κατά κεφαλήν ΑΕΠ περίπου 52,8 χιλ. ευρώ και ποσοστό ανεργίας 4,3%. Στην οικονομική διάσταση του Δείκτη καταλαμβάνει την πρώτη θέση, με 35,9 μονάδες, σημαντικά υψηλότερα από τη δεύτερη πόλη της κατάταξης.

Ωστόσο, η υψηλή οικονομική επίδοση δεν μεταφράζεται αυτομάτως σε αντίστοιχα υψηλό επίπεδο καθημερινής ευημερίας. Το Μιλάνο εμφανίζει το υψηλότερο κόστος ζωής μεταξύ των ιταλικών πόλεων, ενώ οι τιμές των ακινήτων σε αρκετές περιοχές υπερβαίνουν τα 7.000 ευρώ ανά τετραγωνικό μέτρο. Παράλληλα, το κόστος απόκτησης κατοικίας σε σχέση με το μέσο εισόδημα εκτιμάται σε περίπου 19,5 έτη μισθού για κατοικία 80 τ.μ.

Ιδιαίτερα δυσμενής είναι η επίδοση της πόλης στην περιβαλλοντική διάσταση. Το Μιλάνο συγκεντρώνει 21,2 μονάδες, ενώ η συγκέντρωση PM2.5 ανέρχεται περίπου σε 19,5 µg/m³, με μόνη χειρότερη επίδοση μεταξύ των εξεταζόμενων μεγάλων ιταλικών πόλεων εκείνη του Τορίνο. Στον τομέα της ποιότητας καθημερινής ζωής, η επίδοση του Μιλάνου κυμαίνεται μεταξύ 56,9 και 59,8 μονάδων, παραμένοντας μακριά από τις πρώτες θέσεις της κατάταξης.

Τα στοιχεία αυτά αναδεικνύουν το βασικό παράδοξο του Μιλάνου: η υψηλή παραγωγικότητα, τα εισοδήματα και η συγκέντρωση οικονομικών δραστηριοτήτων δεν αρκούν, από μόνα τους, για να αντισταθμίσουν την αυξημένη στεγαστική επιβάρυνση, την κυκλοφοριακή συμφόρηση και τις περιβαλλοντικές πιέσεις που επηρεάζουν την καθημερινότητα των κατοίκων, ιδίως των νέων επαγγελματιών, των φοιτητών και των εργαζομένων διεθνούς προέλευσης.

2. Το Τρέντο και η ανάδειξη των μεσαίων πόλεων

Αντίθετα με το μοντέλο των μεγάλων μητροπολιτικών κέντρων, το **Τρέντο** καταλαμβάνει την πρώτη θέση στην εθνική κατάταξη του Smart City Index, με 52,7 μονάδες, ακολουθούμενο από την Αόστα με 51 μονάδες και τη Μπολόνια με 47,5 μονάδες.

Η πρωτιά του **Τρέντο** αποδίδεται κυρίως στην ισορροπημένη επίδοσή του σε όλους τους βασικούς τομείς και όχι στην αποκλειστική υπεροχή σε έναν συγκεκριμένο δείκτη. Η πόλη διαθέτει ποσοστό αστικού πρασίνου 46%, συγκέντρωση PM2.5 περίπου 12 µg/m³, προσδόκιμο ζωής περί τα 85 έτη και σχετικά περιορισμένο κίνδυνο φτώχειας. Στον τομέα της κινητικότητας συγκεντρώνει 58,5 μονάδες, με τον μέσο χρόνο για διαδρομή 10 χιλιομέτρων να ανέρχεται σε 14,5 λεπτά, έναντι 31,6 λεπτών στο Μιλάνο.

Η **Μπολόνια**, από την πλευρά της, παρουσιάζει ιδιαίτερα υψηλές επιδόσεις στο ανθρώπινο κεφάλαιο και στη διακυβέρνηση, με σημαντική συμμετοχή των πολιτών στις ψηφιακές υπηρεσίες της δημόσιας διοίκησης. Η **Πάντοβα** ξεχωρίζει για τη συγκέντρωση ανθρώπινου κεφαλαίου και τον ρόλο του πανεπιστημίου της.

Η ανωτέρω εικόνα υποδηλώνει ότι οι μεσαίου μεγέθους πόλεις μπορούν να παρουσιάζουν συγκριτικό πλεονέκτημα ως προς τη συνδυασμένη παροχή οικονομικών ευκαιριών, προσβασιμότητας, περιβαλλοντικής ποιότητας και καθημερινής ευημερίας.

3. Η περίπτωση της Ρώμης

Η **Ρώμη** καταγράφει ισχυρή επίδοση στον τομέα του ανθρώπινου κεφαλαίου, καταλαμβάνοντας τη δεύτερη θέση στην Ιταλία μετά τη Μπολόνια, λόγω της παρουσίας μεγάλων πανεπιστημίων και σημαντικής απασχόλησης σε τομείς έντασης γνώσης.

Εντούτοις, η καθημερινή λειτουργικότητα της πόλης επηρεάζει αρνητικά τη συνολική της αξιολόγηση. Για μια διαδρομή 10 χιλιομέτρων απαιτούνται κατά μέσο όρο 30,8 λεπτά, ενώ σε χρονικό διάστημα δεκαπέντε λεπτών ένας κάτοικος καλύπτει μόλις 4,9 χιλιόμετρα.

Παράλληλα, η επίδοση στον τομέα της διακυβέρνησης ανέρχεται σε περίπου 44 μονάδες, γεγονός που αποδίδεται στη δυσκολία μετατροπής των διαθέσιμων οικονομικών, θεσμικών και πολιτιστικών πόρων σε αποτελεσματικές καθημερινές υπηρεσίες.

4. Η σύγκριση με τις ευρωπαϊκές πόλεις

Η σύγκριση με τις κυριότερες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες αναδεικνύει ευρύτερη υστέρηση των ιταλικών πόλεων. Καμία ιταλική πόλη δεν κατατάσσεται στην πρώτη δεκάδα του ευρωπαϊκού δείγματος.

Στην πρώτη θέση βρίσκεται η **Κοπεγχάγη** με 63,2 μονάδες, ακολουθούμενη από το **Μόναχο**, το **Λουξεμβούργο** και το **Δουβλίνο**. Η Κοπεγχάγη παρουσιάζει ιδιαίτερα υψηλές επιδόσεις στην αξιοποίηση των ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών και στην περιβαλλοντική ποιότητα, ενώ το Μόναχο ξεχωρίζει για τη χαμηλή ανεργία και τις επενδύσεις στην έρευνα και ανάπτυξη.

Το Τρέντο τοποθετείται στη μεσαία ζώνη της ευρωπαϊκής κατάταξης, κοντά σε πόλεις όπως η **Μαδρίτη**, το **Παρίσι**, οι **Βρυξέλλες** και η **Λισαβόνα**. Αντιθέτως, το Μιλάνο, με συνολική επίδοση 43,3 μονάδων, κατατάσσεται μεταξύ της **Βαρκελώνης** και της **Αθήνας**, ενώ η Ρώμη, το Τορίνο και η **Φλωρεντία** βρίσκονται ακόμη χαμηλότερα.

5. Το χάσμα Βορρά-Νότου

Η μελέτη επιβεβαιώνει επίσης τη σημαντική απόκλιση μεταξύ Βόρειας και Νότιας Ιταλίας, ιδίως στους τομείς της διακυβέρνησης, της οικονομικής δραστηριότητας και του ανθρώπινου κεφαλαίου.

Η Μπολόνια καταλαμβάνει την πρώτη θέση στην Ιταλία στον τομέα της διακυβέρνησης, με 72,1 μονάδες, ενώ η απόσταση από την τελευταία Ποτέντσα υπερβαίνει τις 66 μονάδες. Πόλεις όπως η Νάπολη, το Καταντζάρο, το Παλέρμο, το Κάλιαρι και η Ποτέντσα εμφανίζουν χαμηλές επιδόσεις στην οικονομική διάσταση, γεγονός που συνδέεται με χαμηλότερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ και υψηλότερη ανεργία.

Παρά ταύτα, η περιβαλλοντική διάσταση παρουσιάζει ορισμένες ενδιαφέρουσες εξαιρέσεις. Η Ποτέντσα συγκεντρώνει 78,8 μονάδες στο περιβάλλον, με ποσοστό αστικού πρασίνου 39% και συγκέντρωση PM2.5 περίπου 8,5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, επίδοση σημαντικά καλύτερη από εκείνη του Μιλάνου και του Τορίνο. Η Αόστα καταλαμβάνει την πρώτη θέση στη συγκεκριμένη διάσταση με 87,2 μονάδες.

6. Η υβριδική εργασία και η νέα γεωγραφία της αστικής ανταγωνιστικότητας

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η σύνδεση των αποτελεσμάτων της μελέτης με τη σταδιακή μεταβολή των κριτηρίων επιλογής τύπου κατοικίας και εργασίας. Η εξάπλωση της υβριδικής και εξ αποστάσεως εργασίας περιορίζει, σε ορισμένους κλάδους, την ανάγκη γεωγραφικής εγγύτητας μεταξύ κατοικίας και τύπου εργασίας.

Ως εκ τούτου, παράγοντες όπως το κόστος κατοικίας, η ποιότητα ζωής, η περιβαλλοντική κατάσταση και η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών αποκτούν αυξανόμενη βαρύτητα. Στο πλαίσιο αυτό αναφέρεται και το φαινόμενο του **South Working**, δηλαδή η εγκατάσταση εργαζομένων υψηλής ειδίκευσης στη Νότια Ιταλία, ενώ διατηρούν επαγγελματική δραστηριότητα ή εργασία σε επιχειρήσεις του Βορρά ή του εξωτερικού.

Η τάση αυτή ενδέχεται να ενισχύσει τη σχετική ελκυστικότητα των μικρότερων και μεσαίων αστικών κέντρων, τα οποία μπορούν να προσφέρουν χαμηλότερο κόστος διαβίωσης και καλύτερη ισορροπία μεταξύ επαγγελματικών ευκαιριών και ποιότητας ζωής.

Συμπεράσματα – Εκτίμηση

Τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης μελέτης καταδεικνύουν ότι η οικονομική ισχύς και το υψηλό κατά κεφαλήν ΑΕΠ δεν αποτελούν πλέον επαρκείς δείκτες για την αξιολόγηση της συνολικής ανταγωνιστικότητας ενός αστικού κέντρου.

Η περίπτωση του Μιλάνου είναι χαρακτηριστική. Παρά την αδιαμφισβήτητη οικονομική του υπεροχή και τον ρόλο του ως βασικού επιχειρηματικού, χρηματοοικονομικού και παραγωγικού κέντρου της Ιταλίας, η πόλη αντιμετωπίζει αυξανόμενες προκλήσεις ως προς την προσίτη κατοικία, την κυκλοφοριακή συμφόρηση, την περιβαλλοντική ποιότητα και, κατ' επέκταση, τη διατήρηση της ελκυστικότητάς της για νέους εργαζομένους και ανθρώπινο κεφάλαιο.

Αντιθέτως, πόλεις όπως το Τρέντο και η Μπολόνια αναδεικνύουν ένα διαφορετικό πρότυπο αστικής ανταγωνιστικότητας, βασισμένο στην ισορροπημένη συνύπαρξη οικονομικής ανάπτυξης, αποτελεσματικής διακυβέρνησης, ανθρώπινου κεφαλαίου, βιώσιμης κινητικότητας και ποιότητας ζωής.

Η εξέλιξη αυτή έχει ιδιαίτερη σημασία για τη μελλοντική προσέλκυση επενδύσεων, επιχειρήσεων και εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού. Όπως προκύπτει από τα συμπεράσματα της μελέτης, η ανταγωνιστικότητα των πόλεων θα εξαρτηθεί ολοένα και περισσότερο από την ικανότητά τους να μετατρέπουν την οικονομική ανάπτυξη και την καινοτομία σε απτές και προσβάσιμες βελτιώσεις της καθημερινής ζωής των κατοίκων τους.

ΠΑΓΩΝΑ ΛΑΡΔΑ
Γενικός Σύμβουλος ΟΕΥ Β'

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

- Γραφείο Υπουργού
- Γραφείο Αναπληρωτή Υπουργού
- Γενική Γραμματεία Εμπορίου

-ENTERPRISE GREECE

-ΕΛΛΗΝΟ ΙΤΑΛΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΑ

-ΕΛΛΗΝΟ ΙΤΑΛΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

-ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ (ΣΕΒ)

-ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ (ΣΒΕ)

-ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΞΑΓΩΓΕΩΝ (ΣΕΒΕ)

-ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΞΑΓΩΓΕΩΝ (ΠΣΕ)

-ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ & ΠΕΙΡΑΙΑ (ΣΒΑΠ)

-ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

-ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΕΛΛΑΔΑΣ